

LLETRES

GENT DE PARAULA

El microconte, un petit gran gènere

TEXT: JOAN PINYOL

**“No he estat més breu perquè
no he tingut temps”**

Heinrich Heine

En l'article titulat “El cuento ultracorto: Hacia un nuevo cánón literario”¹, Lauro Zavala, professor de la Universidad Autónoma Metropolitana de Mèxic i estudiós d'aquest gènere literari, planteja diferents interrogants en relació a aquest tipus de textos narratius brevíssims. Es pregunta si es poden considerar contes, fins i tot si tenen caràcter literari, qüestiona el nom que han de rebre, demana si existeix una tipologia exacta que els abasti tots i finalment posa un interrogant darrere el perquè de la seva curta extensió. No és estrany que ho faci si considerem que tenim davant una forma narrativa d'extensió mínima però que convida a tots aquests grans plantejaments. Veiem-ne alguns.

Cap a una aproximació als trets de la microliteratura

Diuen que un microconte és un telegrama enviat per un xerraire que té molta imaginació. Pel poc que arriba a dir textualment i per tot el que condensa narrativament.

Si un conte és una narració generalment breu d'un fet o d'una sèrie de fets reals o ficticis amb una tendència evident cap a la fantasia i cap a l'enginy, resulta que el microconte presenta les mateixes característiques però portades a l'extrem. A nivell formal encara és més breu i aquesta particular brevetat és el resultat de la intensificació màxima de l'enginy per part de l'autor. D'aquí ve que una de les múltiples maneres d'anomenar aquests textos sigui “microcontes”. Però n'hi ha tantes com persones disposades a batejar el gènere (contes sintètics, minificcions, minicontes, contes brevíssims, contes instantanis, contes en miniatura, contes microcòsmics, relats lil·liputencs, artilugis prosístics, microrelats, contes mínims, contes blancs, narracions ultrabreus, relats minimalistes, contes llampegants, a Nord-Amèrica: “sudden fiction”, “short short story” o “flash >

fiction", al Japó: "chocho-tan-pen" i segons Julio Cortázar, "textículos", entre moltes altres denominacions que es basen en la forma reduïda d'aquests textos, considerats fins i tot com a "des-generados" per les dificultats que al llarg de la història han tingut d'adscripció a un gènere en concret.

Així doncs, els microcontes es distingeixen de la resta de gèneres narratius primerament per la base material de la seva extensió limitada i perquè contenen els valors estètics de la brevetat, de la concisió i de la precisió, que no només es cultiven sinó que també són objecte de culte i fins i tot d'una competició en la qual des de fa uns quants anys s'ha erigit com a guanyador l'escriptor guatemaltec Augusto Monterroso, autor del cèlebre microconte "*Cuando despertó, el dinosaurio todavía estaba allí*", set paraules sobre un silenci de pàgines que continuen encapçalant nombroses antologies dedicades al gènere i que segueixen sent objecte de múltiples interpretacions per part de la crítica.

Ens trobem, per tant, davant d'un gènere que presenta una acurada condensació narrativa basada en l'economia del llenguatge i en una immensa capacitat suggeridora per part de l'autor. Però quins són els límits d'aquesta brevetat? A la pregunta de quina extensió ha de tenir un microconte per ser considerat com a tal, hi ha una resposta d'una gran exactitud. La mateixa extensió que té una corda, sempre i quan contingui una situació narrativa completa i respongui a totes les expectatives literàries. En l'article esmentat més amunt, Lauro Zavala proposa una classificació de microcontes segons el nombre de paraules que contenen. Així, anomena "contes curts" aquells que en presenten de mil fins a dues mil, "contes molt curts" els que en presenten de dues-centes a mil i "contes ultracurts" els que en tenen d'una fins a dues-centes. Però tot i que aquesta classificació ens permeti fer-nos una idea del tipus de textos de què parlem i tot i que en alguns puguem trobar més blanc que lletra, el cert és que els microcontes poden contenir novel·les senceres que varien en funció de cada lector. I aquest és un altre dels trets definitoris del gènere. Quan en un microconte no hi ha un argument definit és perquè es troba implícit en el text i s'exigeix la complicitat directa del lector a l'hora de trobar-lo. Així l'essència del microconte gairebé exclou la trama i en aquests textos hi ha més coses que no es diuen

que no pas que es diuen. Llorenç Villalonga, autor també de narracions brevíssimes, ho va advertir amb aquestes paraules: "*Nosaltres no hem pogut escriure més que arguments descarnats. Lector, la literatura, si et plau, la hi posaràs tu*".

Tenim doncs, uns textos marcats per la brevetat i que exigeixen la complicitat del lector. I a partir d'aquí, i considerant que les possibilitats discursives dels textos brevíssims són infinites així com l'evident proximitat amb altres formes narratives -que fa molt difícil establir fronteres-, també ens trobem amb la dificultat de definir el gènere narratiu més breu en poques paraules, valgui la paradoxa.

Tot i així, i atenent a algunes de les seves regles internes bàsiques, els podem definir com a textos caracteritzats per la brevetat esmentada, però també per la ironia literària, el desbordament imaginatiu, la depuració lèxica magistral, la gran capacitat de condensació del pensament, la invitació a la reflexió, les oracions breus que defugen de qualsevol mena d'ampliació narrativa que faci perillar la contundència de la història narrada, la tendència a la fantasia més delirant, l'organització textual completa i el final sorpresiu i obert com a cop d'enginy que ha de commoure el lector.

Tot això a banda, també se sosté que un bon microconte, que a diferència d'un conte no explica sinó que suggereix, és aquell text breu que perquè sigui realment original ha de ser capaç de passar satisfactòriament pel sedàs de dues lectures. A la primera ha de sorprendre el lector amb el final i amb la seva coherència textual i a la segona, amb la màgia ja desvetllada, ha d'afegir diferents aspectes textuais que havien passat inadvertits a la primera lectura.

Per altra part, i com apuntàvem més amunt, la forma dels microcontes els ha acostat a altres formes narratives breus ben diverses i antigues que persegueixen finalitats diferents, però a través de recursos narratius similars. Com ara les anècdotes, els aforismes -de caràcter didàctic, nascuts de l'enginy reflexiu dels pensadors dels pobles, com ara aquest de Joan Fuster: *Mentre dormiu us creix la barba: això és el temps-*, les sentències, les màximes, els axiomes, els proverbis -frases curtes basades en una llarga experiència-, els adagis, les dites, els refranys. Igualment les gregueries -breus composicions en prosa poètica >

popularitzades per Ramon Gómez de la Serna-, els epitafis, les endevinalles, els acudits –coincidents en el terreny sorpresiu i irònic-. També els textos propis del món publicitari, dels grafitis i els que omplen les vinyetes d'un còmic. I finalment els textos poètics en general –per allò de les paraules en tensió- i els haikús en particular –textos breus d'origen japonès limitats a una sola estrofa de tres versos-.

Per acabar de definir-los els microcontes s'han arribat a comparar amb els millors perfums i amb els verins més letals. Perquè se serveixen en envasos diminuts que comprenen només l'essència i, per tant, ens arriben concentrats i densos, de tal manera que una sola gota pot contenir una vida sencera i també la fi d'aquesta experiència.

Un cop d'ull a la història del gènere.

Tot i que una part de la crítica ha presentat la microliteratura com un gènere recent i innovador, nascut en consonància amb les noves tecnologies i formes de comunicació i d'acord amb el ritme de vida actual, des de temps ben remots trobem formes literàries molt breus que responen a demandes estètiques semblants. En aquest sentit, estudiosos com Enrique Anderson-Imbert² fan coincidir l'origen dels microcontes amb el de la mateixa literatura i assenyalen l'existència de formes hiperbreus intercalades en textos sumeris i egipcis de fa quatre mil anys que després es van perfilant en l'Antiguitat Clàssica en forma de digressions imaginàries amb una unitat de sentit cada vegada més autònoma. Es tracta de textos emmarcats sempre en un discurs major, sovint en forma de diàlegs, que tenen la funció de mantenir l'atenció del lector amb fets sorprenents o inhabituals. Igualment en relació amb l'època clàssica Pilar Tejero³ sosté que l'origen dels microcontes es troba en la tradició de l'anècdota que, amb una funció didàctica i exemplificadora de les conductes humanes, és present en textos dels segles I-III d. C i posteriorment en totes les cultures tradicionals.

A l'Edat Mitjana, en la qual més que de contes es parlava de contar, és quan es comencen a distingir formes diferenciades de ficció breu, sobretot en textos d'intenció didàctica, que reben altres noms: exemples, llegendes, mites, endevinalles, faules, al·legories, apòlegs, proverbis o paràboles, sobretot en textos de caràcter religiós. I durant el Renaixement apareix ja el terme "conte" però sense una designació clara del tipus de textos que s'hi englobaven.

Més a prop en el temps, va ser a partir del segle XIX que els contes breus van estar estretament vinculats a les demandes i a les opcions de la premsa escrita. En aquest sentit la compaginació de diaris i revistes requeria cada vegada més omplir espais petits amb il·lustracions o textos autònoms, com ara poemes curts, cites, pensaments i també microcontes, fet que va seduir molts autors cap al conreu d'aquests gèneres i els va popularitzar de seguida entre els lectors. Així, cada vegada van ser més els autors que es van deixar seduir per les possibilitats de la minificció com a registre independent de la resta de propostes literàries. Posteriorment, i amb la irrupció de les avantguardes tant a Europa com a Hispanoamèrica, les noves propostes de transgressió formal dels textos van fer que el conte brevíssim es cultivés encara amb més força. I en els

nostres dies, i tal com hem apuntat, la fascinació actual pel gènere pot estar lligada a les noves possibilitats tecnològiques. No en va el mateix Lauro Zavala ha definit la minificció com "la escritura del próximo milenio, pues es muy próxima a la fragmentariedad paratáctica de la escritura hipertextual, propia de los medios de comunicación"⁴.

Sigui com sigui, i com veurem ara mateix, és indiscutible que l'anomenada ciberliteratura ha contribuït recentment i de manera decisiva en la difusió i conreu de la microliteratura en diferents racons del planeta, també a Catalunya. I resulta evident que els microcontes no constitueixen pas un gènere nou sinó que guarden la memòria d'una llarga tradició literària, tant oral com escrita, que s'ha anat adaptant a tots els temps en paral·lel a d'altres textos d'extensió major. Ni més ni menys.

La minificció en algunes latituds.

Segons alguns, després del boom de la novel·la hispanoamericana avui dia no és exagerada la referència a un altre boom literari: el de la minificció hispanoamericana. Sobretot si considerem l'espectacular desenvolupament que el gènere ha tingut en aquella zona a partir del segle XX, fins al punt que avui dia la minificció en països com Mèxic, Argentina, Venèuela, Colòmbia i Panamà, entre molts altres, esdevé objecte de contínues antologies⁵, de llibres individuals, d'estudis i de concursos literaris institucionalitzats –com el que convoca l'Alcaldía Mayor de Bogotá, al Panamà- que confirmen l'evolució i la vitalitat actuals del gènere a Llatinoamèrica, en la majoria de països promoguda per la difusió i influència de diferents revistes especialitzades. Com la colombiana "Ekuóreo" (1980-1992), que en el seu moment es convertí en la plataforma creativa d'uns joves universitaris que es revelaren contra les formes narratives clàssiques; com la panamenya "Maga", difusora del gènere en aquell país, com l'argentina "Puro Cuento" i la mexicana "El Cuento", que també han contribuït a popularitzar el conte brevíssim.

A través d'aquestes plataformes, doncs, han estat diversos els escriptors llatinoamericans seduïts per la minificció. Com els argentins Jorge Luis Borges, Julio Cortázar, Enrique Anderson >

Imbert, Antonio Di Benedetto i Marco Denevi; els uruguaians Cristina Peri Rosi i Mario Benedetti, el guatemaltec Augusto Monterroso; els mexicans René Avilés, Julio Torri i Juan José Arreola, el veneçolà José Antonio Ramos Sucre i un extensíssim etcètera de noms propis que han creat escola en els diferents països llatinoamericans i que s'han convertit en el referent d'un nombre cada vegada més gran de microcontistes, tant pel conreu com per l'estudi d'un gènere també cultivat en altres llocs. A Nord-Amèrica s'ha consolidat la tradició del que allí anomenen "Short short Story" a través d'escriptors com ara Raymon Carver, Ernest Hemingway, Tennessee Williams, John Cheever i T. Coraghessan Boyle, entre d'altres. A l'Estat Espanyol la minificció i el culte per la brevetat narrativa també ha seduït molts autors. Com ara Baltasar Gracián, defensor de la màxima "lo bueno si breve, dos veces bueno" i sobretot Ramón Gómez de la Serna, que ha esdevingut el precursor del gènere a través de les ja esmentades "Greguerías", que ell definia com a "metàfores humorístiques", uns textos brevíssims reduïts a una sola línia que proposen la reflexió, i els jocs de paraules de forma magistral i que també trobem en francès amb el nom de "crialleries" i en italià com a "schiamazzi". A tall d'exemple proposem aquestes tres de l'escriptor espanyol: "El lápiz sólo escribe sombras de palabras", "El agua se suelta el pelo en las cascadas" i "El espantapájaros semeja un espía fusilado". En l'actualitat el "Círculo Cultural Faroni", amb seu a Madrid, convoca des de 1993 el "Premio Internacional de Relato Hiperbreve", un concurs dedicat a relats inferiors a les quinze línies que ha suposat un revulsiu sense fronteres per al gènere dels microcontes.

I finalment, i a banda del conreu dels minitextos en molts altres països, també el trobem a Corea i al Japó a conseqüència d'una interacció cultural amb Amèrica Llatina facilitada ben recentment per la xarxa telemàtica. En el cas del Japó, bressol dels haikús, a través dels membres del "Club Microstory Japan", editors de la revista "Da Vinci" que també ha dedicat moltes pàgines al conreu del gènere. En el cas de Corea al voltant de la revista "Arbre literari" que difon el gènere i convoca continus concursos de minificcions.

La tradició catalana

A Catalunya el conreu de la narrativa brevíssima com a gènere literari independent també ha estat habitual sobretot a partir del segle XX i sota la influència, entre d'altres, de les propostes de transgressió textual plantejades pels diferents moviments d'avantguarda, fins al punt de ser considerada un divertiment surrealista.

Entre els anys 1920 i 1928 Carles Sindreu (Barcelona, 1900 - La Garriga, 1974) va donar forma al llibre *Radiacions i poemes*, publicat l'any 1928 per la Llibreria Catalònia, que contenia dues parts ben diferenciades precedides per un pròleg de Rossend Llates. La primera dedicada a les *Radiacions*, textos brevíssims ben propers a les "Greguerías" de Gómez de las Serna i la segona formada per composicions poètiques. De les primeres, que el prologuista del llibre considerava "proses usades en aquest llibre com a mitjà d'expressió poètica" i que Sindreu va dedicar a Pompeu Fabra i a Gómez de la Serna n'hem extret aquestes tres: "Si dins un automòbil rabent doneu una volta a una plaça, els carrers se us obriran talment les barnilles d'un ventall"; "El rellotger-dentista es fa insuportable amb la seva barrina de donar corda als queixals" i "Moltes nits d'estiu apareixen les boires caçadores d'estrelles. Quan en tenen el sac ben ple les esclafen, i és llavors quan els homes s'enlluernen amb un llampec que ningú no sap d'on ve". Tal com ha afirmat Carme Arenas, consultora de la UOC, a les *Radiacions* de Carles Sindreu "destaca l'associació lèxica i icònica, l'espontaneisme i, en darrer terme, l'automàtic culte a un imaginari modern, dominat per l'humor, substitutori d'allò que és ortodoxament consagrat, i marcadament reverencial amb objectes quotidians, éssers minúsculs i reaccions innates. En algunes d'aquestes proses traspua, a més, una narrativa condensada i suggeridora, que rebutja el descriptivisme, la causalitat d'arrel realista i el seu enquadrament còsmic, i consagra, en canvi, el fragment i el fragmentarisme com a subjecte i perspectiva de la seva retòrica⁶". Textos breus que es belluguen entre els límits dels aforismes, dels acudits i de les "Greguerías" que ens remetent també a la ironia que a la mateixa època va emprar Francesc Trabal (Sabadell, 1899-Santiago de Xile, 1957) en el llibre *De* >

cara a la paret (1925), format per textos brevíssims extrets de la secció fixa que als anys vint tenia dins el Diari de Sabadell i que representen la contribució del fundador de l'anomenat "Grup de Sabadell" a la literatura de mínims en un intent evident de renovació literària que fugia de les formes gastades i cercava un nou llenguatge narratiu.

En aquesta mateixa línia d'experimentació narrativa i de transgressió subtil de les convencions literàries en el segle XX també trobem Llorenç Villalonga (Palma de Mallorca 1897-1980) que com ja hem dit, també va exercitar-se en la creació de contes mínims, en el seu cas per tal de delatar la feblesa dels models establerts. D'una banda amb la publicació de *Contes Sintètics* (1924-1927), una col·lecció de textos brevíssims que van des de màximes fins al dibuix ràpid d'una vida, tot passant per apunts de caràcter costumista, i de l'altra amb la sèrie *Contes blancs* (1928) que contenen arguments que el lector, per indicació del mateix autor, ha d'omplir amb un guarniment no narratiu. Dels primers n'hem extret els microcontes titulats *Fatalitat* : " *L'atreia New York amb les seves oficines, els seus gratacels, els seus vehicles ràpids i el seu moviment vertiginós... Tot just hi arribà, el matà un automòbil*" i *Esnobisme* : " *Ell sabia que la pistola estava carregada i no desitjava morir, però com que els seus amics l'advertiren que anàs alerta, sentí el deure imperiós de cometre una originalitat i, somrient, es travessà el cor*".

Un altre dels referents significatius de la microliteratura a casa nostra el trobem en l'obra de Pere Calders (Barcelona 1912-1994), en forma de narracions brevíssimes, que ell anomenava contes breus i que va començar a publicar a la revista "Els Marges" (núm. 4, maig 1975), amb el títol de "Dotze contes portàtils", recollits després a *Invasió subtil i altres contes* (1978) amb els quals, tal com manifesten Jordi Castellanos i Joan Melcion⁷ "assoleix el punt màxim de síntesi dels recursos narratius, sense renunciar als temes de reflexió que són constants en tota la seva obra literària". D'aquest recull hem extret aquests tres microcontes: *Nota biogràfica* : " *Em dic Pere i dos cognoms més. Vaig néixer abans d'ahir i ja som demà passat. Ara només penso com passaré el cap de setmana*" , *No se sap mai* : " *De les quatre rodes del cotxe, n'hi havia una que girava al revés. Però era la bona, perquè provava d'allunyar-nos*

d'una corba que ens va desmanegar a tots" i *El mirall de l'ànima* : " *No ens havíem vist mai, enlloc, en cap ocasió, però s'assemblava tant a un veí meu que em va saludar cordialment : ell també s'havia confós.*". En el pròleg d'aquest mateix llibre, Joan Melcion fa així referència a aquesta literatura minúscula: "Simplificada al màxim la peripècia argumental (...) aquestes petites peces concentren encara més, guanyant per tant en expressivitat i profunditat, tot el desencís que provoca una existència tantes vegades buida de contingut, i a la vegada la contradictòria necessitat d'aferrar-s'hi. La concentració suposa una intensificació de l'efecte poètic en alguns, i de la paradoxa de la reflexió en tots: el conflicte permanent entre les fórmules buides de sentit, que tantes vegades amaguen una crueltat palesa, i l'evidència del fet elemental i terriblement complex de la vida : -*Qüestions de tràmit : Van dir al reu que tenia el dret d'una última voluntat, però ell respongué que passava, perquè no s'entendrien pas*-. Tot aquest nou món, amagat al costat insòlit de les coses que tenim a l'abast de la mà, se'ns revela ara, amb tota la seva ambigüïtat, amb la mateixa certesa que endevinem, de cop, l'exacta veritat d'una al·lucinació, entre desconcertant i divertida⁸.

Amb posterioritat Calders va tornar a l'experimentació narrativa que li suposaven els contes breus en altres llibres com ara *Tot s'aprofita* (1983), *De teves a meves* (1984), del qual n'hem extret el següent: *Els bons costums* : " *El cavall, desorientat per una malalta estirada de la brida, va fer un bot i el cavaller caigué en mala posició. El genet es va trencar una cama i el cavall, convençut que complia un deure pietós, va rematar-lo amb una forta guitza a la nuca.* i *Un estrany al jardí* (1985) en aquest últim cas amb uns exemples de literatura brevíssima no pas situats a part sota el nom de contes breus sinó intercalats entre altres relats d'extensió major.

l·ligat cronològicament a la vida i a l'obra de Pere Calders trobem també Agustí Bartra (Barcelona, 1908 - Terrassa, 1982) al qual se li atribueix una resposta microliterària a partir d'un text brevíssim de factura mexicana. Segons Edmundo Valadés⁹ l'any 1917 es va publicar per primera vegada un text ultracurt a Llatinoamèrica titulat *A Circe*, de l'escriptor mexicà Julio Torri que va ser considerat un dels millors microtextos mexicans i que va rebre la resposta intertextual immediata, entre d'altres de >

Bartra, amb el seu text "Circe" i de Salvador Elizondo amb "Aviso". Més recentment trobem altres casos d'escriptors barcelonins com Jaume Cabré (1947), Quim Monzó (1952), Piti Español (1954) i també Sergi Pàmies (París, 1960) que també coneixen l'ofici de la paraula justa i que han intercalat narracions brevíssimes en diferents reculls en una nova mostra de recerca constant de noves formes expressives dins la tradició literària a Catalunya, que igualment ha estat seguida per altres escriptors. Com Toni Sala (Sant Feliu de Guíxols, 1969) amb *Entomologia* (Edicions. 62, 1997), un recull de relats breus amb el qual l'any 1996 guanyà el Premi Documenta. Com Eduard Márquez (Barcelona, 1960), amb *Zugzwang*, recull publicat l'any 1995 dins la col·lecció "Mínima minor" de Quaderns Crema. Com Ramon Monton (Sabadell, 1959), amb *Inversemblances i fantasies* (Premi Vila de Perpinyà, 1993. Edicions El Trabucaire), en el qual també fa la seva contribució als relats brevíssims i, entre molts altres, com Joan Baptista Camps (el Grau de Castelló, 1961), que va guanyar el premi Alambor de Narrativa 2002, (Onada Edicions, Benicarló, 2004) amb *Contes d'estiu*, un recull de vuit narracions i set microcontes.

A part d'aquests noms propis de la contribució al gènere, en els darrers temps s'ha produït una revifalla prou significativa de la microliteratura a Catalunya lligada, entre d'altres realitats, a les noves tecnologies. Així, i al temps que s'ha anat estenent el costum de llegir i d'escriure a través de la xarxa, han estat diverses les iniciatives electròniques que han permès situar els textos brevíssims en el punt de mira de molts internautes. Sense anar més lluny i des de la Universitat Jaume I de Castelló l'escriptor Carles Bellver i Josep Maria Chordà han creat la *Llista dels Microcontes*, una plataforma de distribució de correu electrònic destinada exclusivament a la creació literària en llengua catalana que té com a objectiu l'intercanvi de petites peces, de més de 3 paraules i menys de 3.000, escrites pels mateixos subscriptors i que els responsables d'aquesta antologia electrònica immediata van definir com a "històries que es poden escriure, enviar i llegir còmodament dins d'un missatge de correu electrònic".

A més, portals com <http://www.nti.uji.es/CPE>, <http://www.relats.com> i <http://www.badosa.com> des de fa un temps dediquen espais fixos als microtextos i contribueixen, per tant, de manera directa a la seva difusió.

Per últim també cal esmentar que l'actual vigència del gènere dins la tradició catalana també s'ha fet palesa a partir, per exemple, de la posada en marxa de col·leccions literàries específiques –com ara *Ars brevis*, de l'editorial L'Esguard, dedicada a formes breus (epigrames, refranys, eslògans, epitafis, microcontes, acudits...) creada pel jove editor de Santa Coloma de Gramenet Joan de la Vega. També a través d'antologies del gènere, com la titulada *Microsexe*, a càrrec dels escriptors Manel Alonso i Albert Calls, publicada per Oikostau l'any 1998 i emmarcada també dins la tradició de la literatura eròtica. I per últim en forma de convocatòries de premis literaris exclusius d'aquestes breus formes narratives. A tall d'exemples aïllats però geogràficament significatius tenim el "Santa Juliana de Nicomèdia de Literatura", convocat anualment a Olot, el "Premi de Microliteratura" convocat també cada any per l'Ajuntament de Caldes de Malavella o el "Concurs de Microcontes" que des de fa uns anys convoca l'entitat "Cartes sense sobre" a Premià de Mar.

Així doncs, aquest gènere narratiu curt, cada vegada menys minoritari, que rep encara la prevenció d'alguns editors i que encara és considerat per una part de la crítica com un gènere menor, compta avui amb la felicitat perspectiva d'agafar una força cada cop més gran a casa nostra. I això, tot i que també amb poques paraules, trobo que és dir molt.

NOTES

- ¹ *Letras* (Revista del Instituto Pedagógico de Caracas), núm. 59, 1999, pàgs. 17-36.
- ² Enrique Anderson-Imbert, "Génesis del cuento" dins el seu llibre *Teoría del Cuento* (1979)
- ³ Pilar Tejero. "El precedente literario del microrelato: la anécdota en la Antigüedad clásica" *Quimera*. Revista de literatura, núms. 211-212. Febrer de 2002
- ⁴ Lauro Zavala, "Seis propuestas para la minificción: un género del tercer milenio" *Revista "Maga"* any 2000, núms 42-43, pàgs. 3-9.
- ⁵ La llista d'antologies dedicades al gènere és molt extensa. Com a mostra que afecta també països d'altres zones proposem la següent: *Cuentos breves y extraordinarios* de Jorge Luis Borges i Bioy Casares. Ed. Losada. Buenos Aires, 1953; *Antología del cuento breve del siglo XX en México*, de René Avilés. Boletín núm. 7 de la Comunidad Latinoamericana de Escritores. Mexico, 1970; *El libro de la imaginación* d'Edmundo Valadés. Fondo de Cultura Económica (FCE), 1976; *Brevísima relación del cuento breve de Chile*, Santiago de Chile. Ediciones LAR, 1989; *Antología del microcuento hispanoamericano*. Ed. Mosquito Comunicaciones Santiago de Chile, 1990; *La mano de la hormiga. Los cuentos más breves del mundo y de las literaturas hispánicas*. Fugaz ediciones. Universidad de Alcalá de Henares. Madrid, 1990; *Microcosmic Tales. 100. Wondrous Science Fiction Short-Short Stories* d' Isaac Asimov i altres, New York, Daww Books, 1992; *Quince líneas* Ed. Tusquets 1997; *Dos veces cuento. Antología de microrelatos*. Ediciones Internacionales Universitarias. Madrid, 1998 i *Grandes minicuentos fantásticos*. Ed. Alfaguara, Madrid, 2004.
- ⁶ "Lletra" (<http://www.uoc.edu/lletra/obres/radiacionsindreu/index.html>)
- ⁷ Pròleg a "Entre la ratlla i el desig. Antologia de textos". Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona. Bellaterra, 1995
- ⁸ Pròleg de Joan Melcion a *Invasió subtil i altres contes*. Edicions 62, 1978.
- ⁹ Alfredo Pavón "Ronda por el cuento brevísimo" dins *Paquete Cuento (la ficción en México)*. Ed. Tlaxcala. Universidad Autónoma de Tlaxcala, 1990, pàgs. 191-197.